

Visie recreatie en toerisme

26-05-2021 | 's-Hertogenbosch

Gemeente Waalre

Beleidsnota en uitvoeringsprogramma

Samenvatting visie

Het doel

Waalre is een groene woongemeente waar het voor iedereen fijn wonen is. Recreatie (en toerisme) zetten we op passende wijze hiervoor in.

Visie en ambitie

- Waalre is de schakel tussen de stad Eindhoven en de grote natuurgebieden in onze omgeving. Binnen de invloedssfeer van groot-Eindhoven heeft en houdt Waalre haar eigen karakter. In Waalre kan je lekker buiten zijn en de natuur, het landschap en erfgoed ontdekken met wandelen, fietsen, streekproducten etc.
- Dit doen we niet met grootschalige voorzieningen, maar we leggen accent op leuke, lokale kleine initiatieven. Duurzaamheid is geen uitzondering, maar een uitgangspunt.
- Recreatieve voorzieningen en infrastructuur nodigen inwoners uit om te bewegen, ontspannen en ontmoeten. Voor alle inwoners zijn er voldoende en verschillende recreatieve voorzieningen.

- Toerisme in Waalre richt zich met kleinschalig, toegankelijk en uitnodigend aanbod van goede kwaliteit vooral op de inwoners en bezoekers uit de directe omgeving.

De uitvoering

Waalre heeft op recreatief gebied al veel te bieden en er is al veel op orde. Maar er zijn altijd kansen en mogelijkheden om te verbeteren. Hiervoor hebben we een uitvoeringsprogramma met 4 ontwikkelsporen opgesteld:

1. Bos, heide, vennen en beekdalen
2. Agrarisch & landelijk
3. Dorpscentra
4. Netwerk & informatie

De gemeente faciliteert en inspireert ondernemers en initiatiefnemers wanneer zij recreatief-toeristische plannen hebben, die goed bij ons toekomstbeeld passen.

Inhoud

Hoofdstuk 1. Inleiding

Hoofdstuk 2. Sector in beeld

- 2.1 Inleiding
- 2.2 Beleidscontext
- 2.3 Verblifsrecreatie en dagrecreatie

Hoofdstuk 3. Marktverkenning

- 3.1 Inleiding
- 3.2 Recreanten en hun behoeften
- 3.3 Recreatief-toeristische vraag
- 3.4 Recreatief-toeristisch aanbod
- 3.5 Toekomstperspectief
- 3.6 Trends

Hoofdstuk 4. Toekomstbeeld

- 4.1 Inleiding
- 4.2 De ambitie
- 4.3 Het toekomstbeeld

5

8

9

10

12

15

16

17

18

19

20

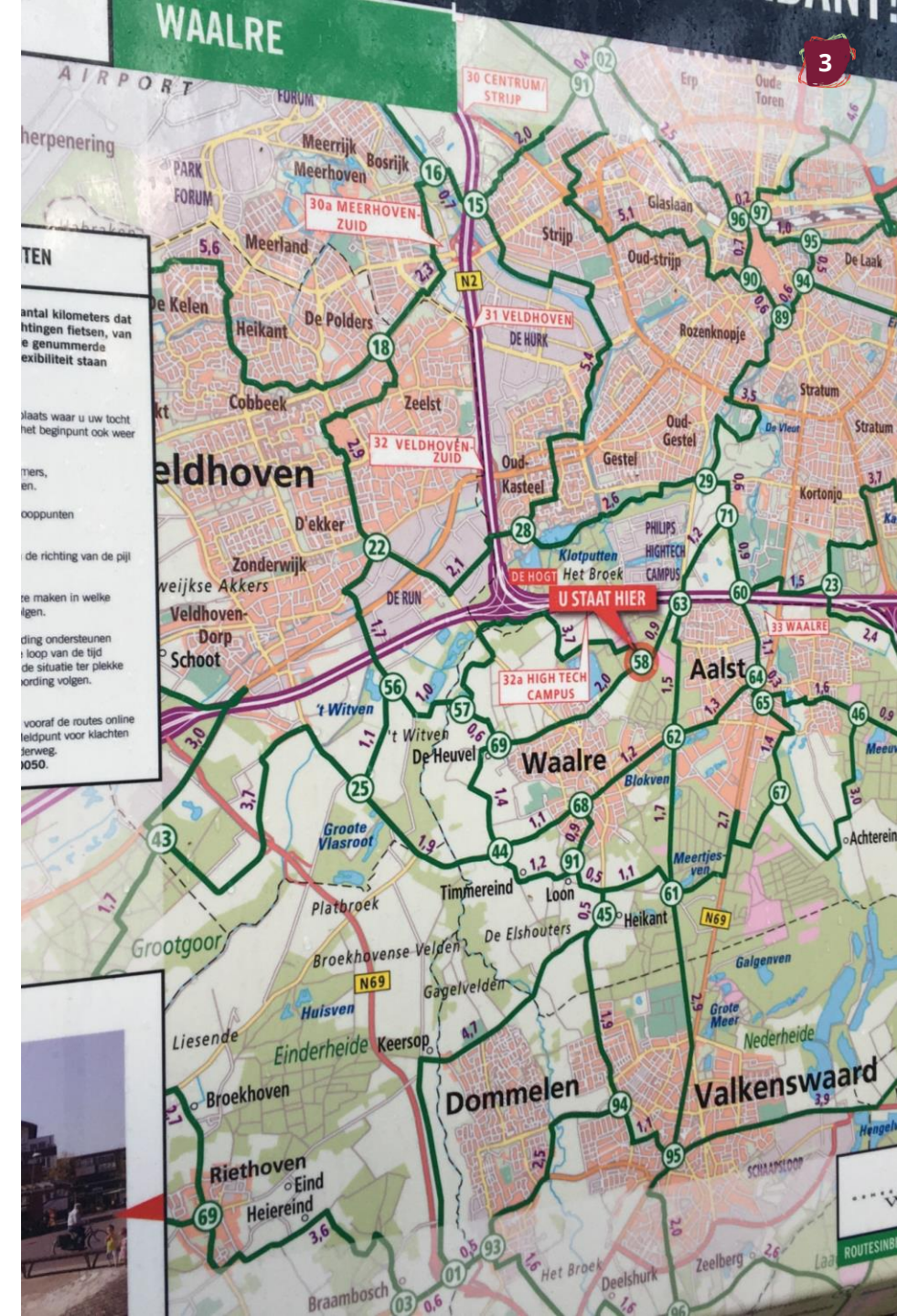
21

23

24

26

28

Inhoud

Hoofdstuk 5. Uitvoeringsprogramma	29
5.1 Inleiding	30
5.2 Ontwikkelspoor 1: Bos, heide, vennen en beekdalen	31
5.3 Ontwikkelspoor 2: Agrarisch & landelijk	34
5.4 Ontwikkelspoor 3: Dorpscentra	37
5.5 Ontwikkelspoor 4: Netwerk en informatie	40
5.6 Aan de slag	43
Bijlagen	44
Bijlage 1: Inwonersenquête	45
Bijlage 2: Onderzoeksverantwoording ZKA monitor vrijetijdseconomie	46
Bijlage 3: Verdieping resultaten monitor vrijetijdseconomie	47
Bijlage 4: Achtergrond Leefstijlvinder	51

01

Inleiding

Aanleiding

Goede recreatieve voorzieningen dragen bij aan een aantrekkelijke leefomgeving. Dit staat bij de gemeente Waalre hoog in het vaandel.

Het vorige beleid op gebied van recreatie en toerisme van de gemeente Waalre dateert uit 2005. In 2011 is dit beleid samen met een lokaal economisch programma 2011-2020 vertaald in een structuurvisie. En hoewel er de afgelopen jaren van alles is gerealiseerd op recreatief gebied, is de tijd rijp voor een actualisering van het beleid, formulering van ambities en een bijpassend uitvoeringsprogramma. Dit is ook een wens uit het huidige coalitieakkoord en van de gemeenteraad.

Doelstelling

Het doel is een nieuwe nota recreatie en toerisme voor de gemeente Waalre, met een uitvoeringsprogramma. De gemeente heeft ons, ZKA Leisure Consultants, gevraagd om hierbij te ondersteunen. De inhoud en richting van deze nota is samen met recreatief-toeristische ondernemers en partijen, inwoners en de gemeente tot stand gekomen.

*“Goede recreatieve
voorzieningen dragen
bij aan een
aantrekkelijke
leefomgeving”*

Participatie

Op verschillende manieren en momenten hebben ondernemers, inwoners en andere betrokkenen hun mening en hun ideeën kunnen laten horen:

- Via een online enquête bij het **inwonerpanel**. Hier hebben bijna 500 respondenten aan meegedaan (zie bijlage 1 voor een samenvatting van de uitkomsten).
- Bij het monitor onderzoek (zie H2) hebben de **recreatief-toeristische aanbieders** een vragenlijst gekregen die ze online of telefonisch konden invullen. Hierop was een hoge respons (71%).
- Aanvullend op deze monitor vragenlijst hebben we 8 **horeca ondernemers** gesproken.
- Er heeft vier keer een sessie met de **Denktank** plaatsgevonden in het kader van deze nota.
- Twee keer is een **R&T café** gehouden. In verband met de coronamaatregelen waren dit digitale bijeenkomsten.
- **Masterclass met de Raad**

Leeswijzer

- H2 geeft een overzicht van de opbouw en omvang van de **huidige recreatief-toeristische sector** van de gemeente Waalre.
- H3 **verkent de markt** op doelgroepen en trends.
- H4 geeft het **toekomstbeeld** via een SWOT waarin alle analyses uit de vorige hoofdstukken in samen komen en het ambitieniveau dat de betrokkenen samen hebben bepaald.
- H5 presenteert vervolgens **het uitvoeringsprogramma** met de vier bijbehorende **ontwikkelsporen** die de komende jaren invulling geven aan het toekomstbeeld.
- Tot slot is in de bijlage meer achtergrondinformatie te vinden over de analyses uit H2 en H3.

02

Sector in beeld

Dit hoofdstuk schetst de huidige sector, in beleid en cijfers

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk schetst de huidige sector recreatie en toerisme van de gemeente Waalre. Allereerst door een regionale en lokale beleidscontext en de daaruit volgende checklist (H2.2).

Om een beeld te krijgen van de omvang en economische impact van de recreatief-toeristische sector van Waalre, is de zogenaamde monitor vrijetijdseconomie uitgevoerd. Dit houdt onder meer in dat aan toeristische ondernemers een online vragenlijst wordt gestuurd waarin o.a. wordt gevraagd naar hun capaciteit en bezetting. Om het beeld compleet te maken zijn ook de grotere evenementen meegenomen. Het peiljaar betreft 2019.

De uitkomsten van de monitor vrijetijdseconomie staan samengevat in H2.3 – eerst van verblijfsrecreatie en dan van dagrecreatie. Vervolgens zijn de uitkomsten in perspectief geplaatst. Zie overigens bijlage 2 voor een toelichting op de onderzoeksopzet van de monitor.

2.2 Beleidscontext

Regionaal

Stedelijk Gebied Eindhoven

Het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) heeft in 2021 de gezamenlijke toekomststrategie Voorzieningen & Evenementen gelanceerd. Het doel is om kwalitatief goed en passend aanbod te realiseren voor de inwoners en bezoekers van SGE. Elke gemeente draagt vanuit haar eigen profiel op passende wijze bij aan het regionale aanbod. De leidende doelen zijn integraal onderdeel van onze visie recreatie en toerisme:

1. Sociale samenhang: bevorderen van ontmoeting en thuisgevoel.
2. Ruimtelijke kwaliteit: benutten van fijnmazige stedelijkheid, omringende omgevingskwaliteit en erfgoed.
3. Economisch vestigingsklimaat: versterken (inter-)nationale concurrentiepositie.

Van Gogh Nationaal Park

Van Gogh Nationaal Park is de samenwerking tussen bijna 50 Brabantse partners die zich inzetten voor een mooie, gezonde en groene leefomgeving. De uitgangspunten zijn onderdeel van onze visie:

- Een fraaier landschap met topnatuur en -erfgoed;
- Groen dat doorloopt in steden en dorpen;
- Een vitaal boerenland;
- Een duurzaam toeristische regio.

Lokaal

De Omgevingsvisie

Deze visie recreatie en toerisme kan als programma onderdeel worden van de aanstaande Omgevingsvisie. Het sluit aan op de kernopgaven:

1. Versterken van de positie als kwalitatief hoogwaardige woongemeente;
2. Behouden en versterken van het groene karakter;
3. Werken aan een vitale gemeente.

Duurzaam door Waalre

“Door de komst van de Westparallel wordt de verkeersdruk in onze kernen minder, kunnen we sluipverkeer terugdringen en kunnen we onze dorpscentra weer ‘teruggeven’ aan onze inwoners”. Er liggen kansen om ook op het gebied van recreatie een impuls te genereren. We gaan op zoek naar projecten waarbij de leefbaarheid, gezondheid, veiligheid en aantrekkelijkheid worden versterkt. Dit is ook onderdeel van het ontwikkelspoor Dorpscentra (zie H5).

Nota Lokaal Gezondheidsbeleid

Een goede recreatieve infrastructuur zorgt voor meer beweging, activiteiten en deelname van onze inwoners, dus voor een positieve bijdrage aan de gezondheid, vitaliteit en inclusieve samenleving. Dit is expliciet onderdeel van het toekomstbeeld van deze visie (zie H4).

Checklist

- Goede, passende voorzieningen voor al onze inwoners (*veilig en inclusief*)
- Onze openbare ruimte nodigt uit om te bewegen, te ontspannen en te ontmoeten (*kernen, landschap, natuur en hun recreatieve infrastructuur*)
- Versterken van onze natuur en erfgoed door belevingsfuncties daar waar passend en bescherming daar waar nodig
- Vitale kernen en platteland door het faciliteren en stimuleren van creatief, vernieuwend en duurzaam ondernemerschap, lokale initiatieven en nevenactiviteiten (*samenwerking gemeentelijke afdelingen vergunningen en toerisme, economie, cultuur en groen*)
- Versterken positie als groene schakel tussen natuur en stad
- Zo versterken we onze positie als groene, aantrekkelijke woongemeente

Onze checklist

De aanleiding, het doel (H1) en de beleidscontext (H2.2) geven ons al een mooi, helder kader voor deze visie recreatie en toerisme. De verschillende stukken sluiten goed op elkaar aan en vullen elkaar ook mooi aan. Daardoor ontstaat al een eerste rode draad. Deze hebben we samengevat in een checklist waar onze visie aan moet voldoen en bijdragen.

Voordat we verder naar de toekomst kijken (vanaf H3), zoomen we op de volgende pagina's eerst nog in op de huidige sector. Op de volgende pagina beginnen we met de verblijfsrecreatie sector, gevolgd door de dagrecreatie. Op deze pagina's zijn de uitkomsten van de monitor vrijetijdseconomie samengevat (zie H2.1 voor toelichting).

Verblijfsrecreatie

Verblijfsaanbod

- 1 hotel
- 1 groepsaccommodatie
- 10 B&B/vakantiewoning
- 1 camping (groepskamperen tot 2019)
- 8 van de 10 B&B's en het hotel zijn in/rondom Aalst gevestigd.
- Hotel en B&B's voor ca. 2/3 de zakelijke markt.

12

Overnachtingen 2019

- In totaal bijna 55.000 overnachtingen.
- Ontwikkeling in overnachtingen sinds 2017-2018:
  - Constant tot lichte afname (2-3%).
- Herkomst gasten:
  - Regio Zuidoost Brabant belangrijkste doelgroep camping & groepsaccommodatie.
  - Overig NL en overig buitenland belangrijkste doelgroepen hotel en B&B's.

Economische betekenis 2019

- € 7,1 miljoen aan bestedingen in 2019

Wilt u nog dieper de inhoud in? Bijlage 3 geeft u een extra verdieping in de resultaten.

Dagrecreatie

Dagrecreatief aanbod

- Het Waalres museum
- Manege The prancing pony
- (Outdoor)activiteiten aanbieder 't Geveltje
- Speeltuin de Klimbim
- Vlindertuin
- Bonbonfabriek met workshops
- 'Even wellness' met B&B

Daarnaast diverse horeca, veel wandel- en fietsroutes en 4 landgoederen: Gagel en Hei, Loonderhoeve, de Hurken en Eeckenrhoode.

Dagrecreatieve bezoeken 2019

- Bijna 58.000 bezoeken in 2019.
- Herkomst bezoekers:
  - Regio Zuidoost Brabant belangrijkste herkomstmarkt (91% van de bezoeken).
  - Dit zijn dagjesmensen, inwoners uit eigen gemeente of regio Zuidoost Brabant.
- Ontwikkeling bezoeken sinds 2017:
  - Constant tot lichte toename, afhankelijk van bepaalde exposities, het weer en toenemende bekendheid van bepaalde aanbieders.

Economische betekenis 2019

- Ca. € 590.000 aan bestedingen in 2019.
- Daarnaast 5 evenementen van bovenlokale betekenis.
  - Kempenerpop, Spring Waalre, Locomotief festival, Waalre Classic Car Rally en Polo Brabant.
  - Deze trekken ca. 42.000 bezoeken in totaal hebben een economische betekenis van zo'n € 723.000.

Totale economische betekenis 2019

De totale economische betekenis van de gemeente Waalre komt neer op bijna € 8,4 miljoen aan recreatief-toeristische bestedingen.

De recreatief-toeristische sector van de gemeente Waalre genereert binnen de regio Zuidoost-Brabant bijna € 4,7 miljoen aan toegevoegde waarde en levert bijna 80 voltijds banen op (FTE). Omdat de recreatief-toeristische sector veel parttime en seizoenswerkgelegenheid biedt, vertaalt deze 80 FTE zich in de praktijk naar ca. 130 banen.

Om een indruk te geven van de orde van grootte van de sector van Waalre en die € 8,4 miljoen aan bestedingen, wordt Waalre in onderstaande tabel vergeleken met 3 andere gemeenten waar ZKA recent vergelijkbaar onderzoek heeft gedaan.

Vergelijking

Het eerste wat opvalt is dat de gemeente Waalre een bescheiden recreatief-toeristische sector heeft. Dit komt ook overeen met het type en capaciteit van het recreatief aanbod in de gemeente. Qua karakter lijkt gemeente Waalre erg op de gemeente Oldebroek. Beide gemeenten zijn eerder recreatief in aanbod dan perse toeristisch, met relatief weinig dagrecreatieve aanbieders, een nadruk op wandelen, fietsen en rust. Ook hebben beide gemeenten 1 grote verblijfsaanbieder. Voor de gemeente Waalre is dit het Bastion hotel dat zich richt op Eindhoven, voor de gemeente Oldebroek is dit vakantiepark Landal Landgoed 't Loo. In beide gevallen geldt dat deze 2 grootschalige aanbieders veruit voor het grootste aandeel in de bestedingen van verblijfstoerisme zorgen.

GEMEENTE	WAALRE (2019)	SOMEREN (2018)	ELBURG (2017)	OLDEBROEK (2017)
INWONERTAL	17.500	19.120	23.100	23.670
OPPERVLAKTE (KM2)	23	82	66	99
BESTEDINGEN VERBLIJFSTOERISME	€ 7.082.000	€ 5.518.000	€ 6.743.000	€ 19.517.000
BESTEDINGEN DAGRECREATIE	€ 1.314.000	€ 3.401.000	€ 2.782.000	€ 1.722.000
BESTEDINGEN TOTAAL	€ 8.396.000	€ 8.919.000	€ 9.524.000	€ 21.239.000

03

Marktverkenning

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk verkent ons toekomstperspectief, via doelgroepen en trends

Nu we de huidige situatie goed in beeld hebben, richten we ons op ons toekomstperspectief. Het hoofdstuk start met een beschrijving van de doelgroepen die in Waalre recreëren en voor welke doelgroepen Waalre interessant is. Hiervoor maken we gebruik van de Leefstijlvinder. Dit model gaat uit van de verschillende behoeften en motieven die Nederlandse recreanten hebben. Vanuit het monitoronderzoek weten we dat veruit het grootste deel van de recreanten in Waalre uit de eigen gemeente of regio Zuidoost Brabant komt. Dit beeld komt overeen met het recreatief-toeristisch aanbod en het karakter ervan. Sowieso brengen mensen nou eenmaal het grootste deel van hun vrije tijd door in de eigen en de directe omgeving¹.

Na een beknopte uitleg van het Leefstijlvinder model (H3.2) gaan we in op de **wensen en behoeften van de recreanten** (H3.3) en vergelijken we dit met **het aanbod** (H3.5). H3.6 plaatst het aanbod met behulp van de product levenscyclus in een toekomstperspectief. We sluiten af met de belangrijkste **trends en ontwikkelingen** in de sector (H3.7).

¹ Ter vergelijking: 87% van de dagrecreatieve uitstapjes in Noord-Brabant wordt door Brabanders zelf gemaakt (Bron CVTO, NBTC-NIPO Research).

3.2 Recreanten en hun behoeften

Om doelgroepen te kunnen analyseren, maken we gebruik van het Leefstijlvinder model. Dit model bestaat uit zeven leefstijlen die de Nederlandse recreant beschrijven. Elke leefstijlkleur representeert bepaalde kernwaarden, motieven en drijfveren die bepalend zijn voor het gedrag in de vrije tijd. Deze pagina geeft een korte introductie. **Voor de gemeente Waalre zijn qua omvang de Plezier-, Rust- en Stijlzoekers de belangrijkste doelgroepen.** In bijlage 4 is een uitgebreide uitleg over de achtergrond en betekenis van de leefstijlen te vinden.

Avontuurzoeker (11% van de Nederlanders)

Deze avontuurlijke en creatieve recreanten zijn voor veel in, zolang het een nieuwe ervaring is of bijdraagt aan hun zelfontwikkeling.

Stijlzoeker (12% van de Nederlanders)

Stijlzoekers gaan ervoor: in hun vrije tijd worden ze graag geprikkeld, en zoeken ze de uitdaging op.

Inzichtzoeker (16% van de Nederlanders)

Willen dingen leren en ervaren, in de natuur en met culturele activiteiten.

Plezierzoeker (12% van de Nederlanders)

Houden van feesten en op pad gaan met vrienden. Een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd.

Harmoniezoeker (13% van de Nederlanders)

Vrije tijd is tijd voor het gezin, de familie of vrienden. Zijn pas echt blij, als iedereen in het gezelschap tevreden is.

Verbindingszoeker (18% van de Nederlanders)

Zetten zich graag in voor anderen. Daarnaast genieten ze van natuur en knusse sfeer.

Rustzoeker (19% van de Nederlanders)

Houden recreatie graag letterlijk en figuurlijk dicht bij huis. Ze zijn het liefst in de eigen, vertrouwde omgeving.

3.3 Recreatief-toeristische vraag

De **Plezier-**, **Rust-** en **Stijlzoekers** zijn qua omvang in totaal de belangrijkste doelgroepen voor de gemeente Waalre². **Plezierzoekers** zijn sociaal, actief en houden ervan om nieuwe dingen te ontdekken. Ze trekken er relatief vaak op uit – lekker samen actief, leuke dingen doen. **Rustzoekers** houden van rust en regelmaat, en voelen zich het meest op het gemak in hun eigen, vertrouwde omgeving - hier kunnen ze lekker hun eigen gang gaan. **Stijlzoekers** zijn ambitieus en houden van uitdaging. Ze gaan graag actief sporten, maar houden ook van luxe en exclusiviteit.

De **Plezier-** en **Stijlzoekers** zijn in vergelijking met het Nederlands gemiddelde bovengemiddeld grote doelgroepen in de regio Zuidoost Brabant. Onder de inwoners van de gemeente Waalre zijn **Stijlzoekers** zelfs sterk bovengemiddeld vertegenwoordigd (25% in Waalre t.o.v. 17% in regio Zuidoost Brabant en 12% in Nederland). Wat verder opvalt is dat in de gemeente Waalre het aandeel van de Plezierzoekers gemiddeld is (13% in Waalre t.o.v. 12% in Nederland). Het is met name door de invloed van (zuid-)Eindhoven dat de Plezierzoekers binnen de regio toch zo'n grote en belangrijke doelgroep zijn.

Wat tot slot opvalt is dat de **Inzicht-** en **Verbindingszoekers** ondergemiddeld vertegenwoordigd zijn in de regio Zuidoost Brabant.

Inzichtzoekers zijn rationele, geïnteresseerde mensen. Voor **Verbindingszoekers** is vrije tijd vooral tijd voor familie en vrienden. In de gemeente Waalre zelf zijn Inzichtzoekers niet zozeer afwezig (15% in Waalre t.o.v. 16% in Nederland). Maar binnen de regio valt de omvang van deze doelgroep weg in het totaal (13% in Zuidoost Brabant).

² Zie bijlage 4 voor een overzicht van de leefstijlverdeling voor Waalre, de regio en Nederland

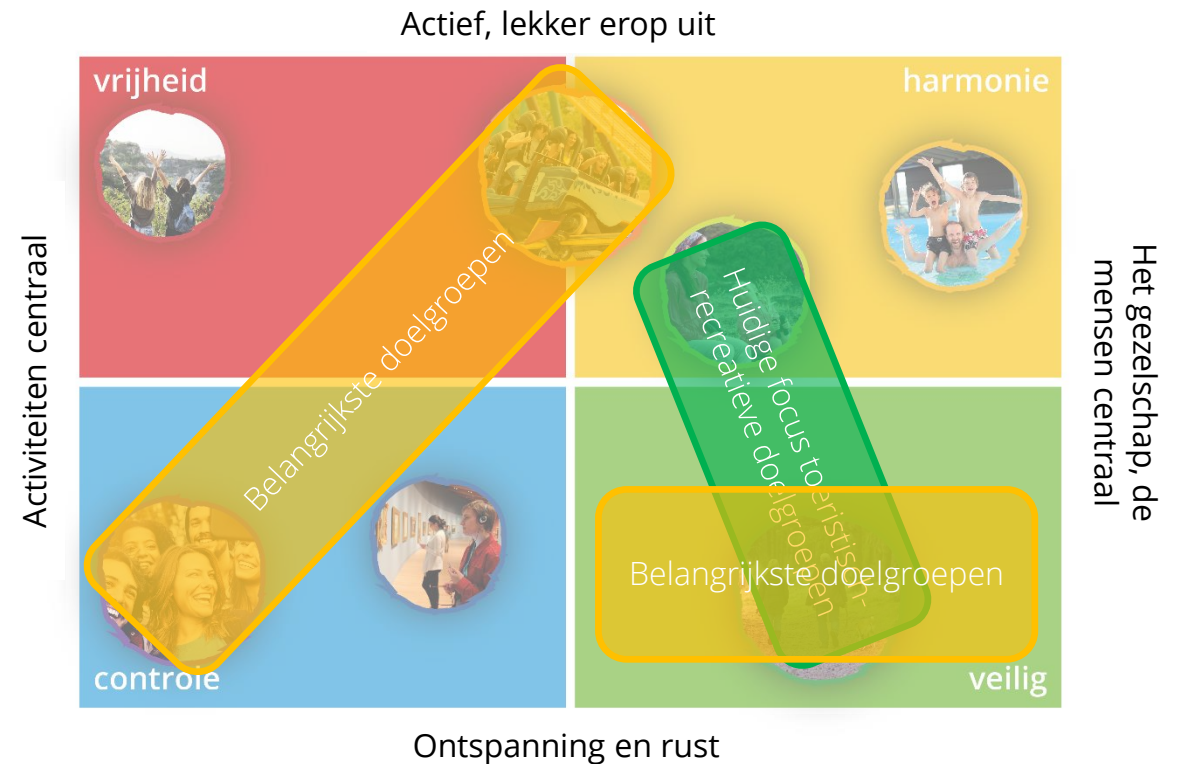
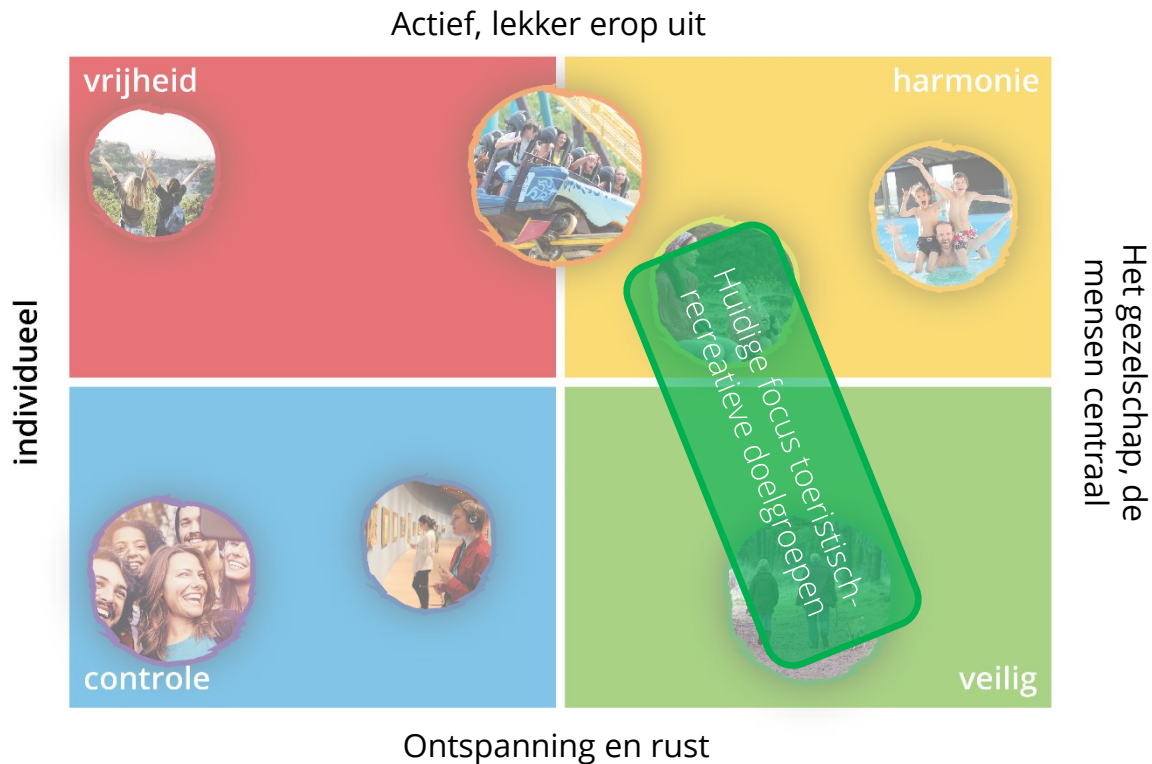
3.4 Recreatief-toeristisch aanbod

Om in kaart te brengen op welke leefstijlen het aanbod in Waalre aansluit, zijn schouws van bedrijven en hun websites gehouden.

Uit de analyse volgt dat het aanbod met name aansluit bij de **Verbindings-** en **Rustzoekers**.

Match vraag en aanbod

Onderstaande afbeelding laat zien dat de recreatieve vraag en het aanbod niet optimaal matchen, met uitzondering van de **Rustzoekers**. Veel van de **Stijl-** en **Plezierzoekers** vinden hun recreatieve vermaak buiten de gemeente Waalre. Eindhoven biedt bijvoorbeeld veel recreatief-toeristisch aanbod voor deze doelgroepen.

3.5 Toekomstperspectief

De witte pijl in de figuur geeft de **product levenscyclus** weer. Een nieuw product wordt als eerst opgepikt door de mensen die op zoek zijn naar/houden van nieuwe dingen (**Avontuur-** en **Stijlzoekers**), gevolgd door mensen die bereid zijn wat meer te betalen wanneer het echt bij hun interesses aansluit (**Inzichtzoekers**). Vervolgens wordt het nieuwe product wat goedkoper en meer mainstream (**Plezier-** en **Harmonie-zoekers**) en wordt het tot slot opgepikt door meer behoudende mensen (**Verbindings-** en **Rustzoekers**). Aan het einde van de pijl is een product aan het einde van z'n perspectief en heeft het aantrekkelijkheid voor (vrijwel) alle leefstijlen verloren: belangrijk dus om tijdig te vernieuwen!

Het recreatieve aanbod van de gemeente Waalre bevindt zich, zoals we zagen op de vorige pagina, met name aan het einde van de productlevenscyclus: bij de **Verbindings-** en **Rustzoekers**. Hier is in principe niets mis mee. Het kan namelijk een bewuste keuze zijn om de gemeente Waalre optimaal in te richten voor de doelgroepen die de natuur en het landschap zo waarderen in hun vrije tijd. Twee dingen om goed in de gaten te houden:

1. De onderlinge behoeften voor natuurrecreatie verschillen enorm, dus **kiezen wat past op welke locatie is enorm belangrijk**. Voor de **Rustzoekers** het liefst met zo weinig mogelijk poespas. Ook **Verbindings-** en **Inzichtzoekers** houden ook van lekker normaal, maar een beetje verdieping of uitleg of een toegankelijke activiteit

- stellen ze erg op prijs. De **Avontuurzoeker** houdt erg van de natuur, maar dan vooral als creatieve uitlaat en voor het gevoel van vrijheid. Lekker van de paden af, weg van de drukte, op zoek naar zelfontwikkeling. De **Stijl-** en **Plezierzoekers** houden ook van natuur, maar dan vooral om actief in te sporten (mountainbiken) of voor outdoor spellen en activiteiten.
2. Ook **de behoeften van de Rust- en Verbindingszoekers staan niet stil**, ook al bevinden zij zich aan het einde van de productlevenscyclus. Het is daarom slim om in de gaten te houden wat de trends zijn onder de **Avontuur-** en **Stijlzoekers**, omdat deze langzaam doorsijpelen naar de andere doelgroepen. Een voorbeeld is de mobiele telefoon: eerst zochten en boekten de trendzetter hun vakanties mobiel, inmiddels doen de **Rustzoekers** dat ook.

3.6 Trends

Groei toerisme

Vóór COVID-19 waren de groeiverwachtingen voor het toerisme in Nederland zeer positief. Zowel het aantal buitenlandse gasten (van 18 naar 29 miljoen) als binnenlandse gasten (van 24 naar 31 miljoen) zou tot en met 2030 (fors) groeien (Bron: NBTC). Bij voldoende (snel) herstel van de economie gaat het toerisme naar verwachting weer groeien. Steden en regio's met een duidelijk profiel kunnen hiervan profiteren, ook onder Duitse en Belgische gasten. Een impuls van het toerisme leidt doorgaans tot meer aanbod, zowel voor dag- als verblijfstoerisme.

Vergrijzing

In Nederland vindt een vergrijzingsgolf plaats. In 2020 is circa 19% van de Nederlandse bevolking 65 jaar of ouder (Bron: CBS). De vergrijzing zet zich in de komende jaren door. De verwachting is dat in 2035 landelijk ruim 25% van de mensen 65 jaar of ouder is. De bevolkingsgroei in de tussenliggende periode is het gevolg van deze groep, want het aantal jongeren neemt af. Senioren hebben meer tijd en vaak ook financiële middelen voor vrije tijd en recreatie. Er zijn kansen om hierop in te spelen.

Meer beleving een vereiste

Vrije tijd is schaars en de consument is veeleisend, waarbij de consument zich via online platforms ook duidelijk laat horen. De consument verwacht bij een activiteit iets te beleven, ook bij recreatie. En niet alleen bij activiteiten die al een sterke belevingscomponent bevatten (bijv. attracties), maar ook bij andersoortige activiteiten als een dagje fietsen of een museumbezoek. Vrijwel alle sectoren spelen hier, op hun eigen manier, op in. Ook in de fysieke ruimte wordt erop ingespeeld. Storytelling speelt hierbij een belangrijke rol.

Betekenisvol recreëren

De consument is zich steeds beter bewust van zijn/haar voetafdruk op de omgeving, en verwacht van de ondernemer dat ook hij of zij inspanningen doet om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Betekenisvol recreëren komt ook naar voren in de activiteiten die de consument kiest. In de afgelopen jaren hebben bijv. diverse activiteiten die sport met ontspanning combineren – indoor en outdoor – aan populariteit gewonnen. Ook mogelijkheden tot activiteiten gericht op zingeving en spiritualiteit nemen toe.

Cross-overs/blending in aanbod

De consument denkt steeds minder in hokjes. De vermenging van andere sectoren met recreatie komt vaker terug. Ook de agrarische sector ziet in recreatie een kans om het verdienmodel uit te breiden of een nieuwe richting te geven. Musea zijn om bredere doelgroepen aan te spreken en de beleving te vergroten steeds meer op interactie gericht. De vermenging vindt niet alleen qua inhoud plaats, maar ook qua locaties.

Digitalisering

Technologie raakt steeds verder geïntegreerd in de customer journey. Bij diverse attracties, musea en bezienswaardigheden hebben time slots en dynamic pricing hun intrede gedaan om het aantal bezoekers te managen. Tijdens het bezoek krijgt de gast met nieuwe technieken als augmented reality (AR), virtual reality (VR) en mixed reality (MR) te maken. En achteraf delen consumenten hun ervaringen. Ook is steeds meer sprake van integratie van 'live' en 'digital' recreatie.

04

Toekomstbeeld

4.1 Inleiding

De huidige sector, de doelgroepen en de trends hebben we nu helder in beeld. Hoog tijd om de ambities en het toekomstbeeld te bepalen. Dit hebben we samen met de sector gedaan, met name tijdens de sessies met de Denktank en de tijdens de R&T cafés.

Een belangrijk hulpmiddel om de ambities en het gewenste toekomstbeeld te bepalen, is de **SWOT-analyse** (H4.2). Hierin komen huidige situatie (sterkten en zwaktes) samen met de toekomstige uitdagingen (kansen en bedreigingen). Vervolgens geeft H4.3 de gedeelde ambitie en het **gewenste toekomstbeeld** weer van recreatie en toerisme in de gemeente Waalre. Met behulp van een uitvoeringsprogramma met 4 **ontwikkelsporen** geven we vervolgens invulling aan dit gedragen toekomstbeeld. Zie hiervoor het volgende hoofdstuk, H5.

Sterkte

- Aaneengesloten en afwisselend gebied met bossen, heide, vennen en agrarisch (= 75% totaal grondoppervlak).
- Locatie (centrale ligging in stedelijk gebied) .
- Aanwezigheid en kwantiteit fiets- en wandelroutes.
- Weinig dissatisfiers in het landschap (zoals industrie, bedrijventerreinen intensieve veehouderij etc.).
- Enkele kwaliteits- en karaktervolle horecagelegenheden.
- Koopkrachtige bevolking.

Zwakte

- Beperkt voorzieningenaanbod (horeca en winkels).
- Beperkt aanbod dagrecreatie.
- Basisvoorzieningen niet overal op orde (paden, bankjes, parkeren).
- Geluidshinder snelweg bepaalde locaties (afbreuk aan de recreatieve/toeristische beleving).
- Informatievoorziening recreatief-toeristisch aanbod (zowel offline als online).

SWOT

Kans

- Producten en diensten ontwikkelen in het hogere segment.
- Bedrijfsmatige activiteiten die passen bij het buitengebied (rendabele recreatie ontwikkelen met bijv. streekwinkels, bedrijfsuitjes, workcations, cider maken).
- Meer zichtbaar, toegankelijk en beleefbaar maken van cultuurhistorie (ook industrieel erfgoed o.a. Brabantia, Walra en Simplex).
- Omvorming/recreatieve toevoegingen (Voormalige) Agrarische Bedrijven.

Bedreiging

- Toenemende druk op buitengebied.
- Grote, drukke verkeersaders die de gemeente doorkruisen (vooral Eindhovenseweg).
- Te weinig aandacht en/of prioritering bij gemeente op haar beleidsdoelen.

4.2 De ambitie

Tijdens het eerste R&T café hebben we de deelnemers gevraagd welke recreatieve en toeristische ambities we in de gemeente Waalre zouden moeten nastreven. Niets doen was geen wenselijke optie, maar het ontwikkelen van kwalitatief, hoogwaardig toerisme (een grootschaliger sector in vergelijking met nu) ook niet. Eigenlijk vond bijna iedereen elkaar in het midden: bij het versterken en verbeteren van de basisvoorzieningen en het doorontwikkelen van het recreatief product, passend bij de gemeente Waalre.

Op de volgende pagina's hebben we het gewenste **toekomstbeeld** op basis van deze gedeelde **ambitie**, vertaald in een moodboard en omschrijving. In woord en beeld hebben we hier 'gevangen' waar het in Waalre om draait als we het over recreatie en toerisme hebben. Dit geeft ons de komende jaren focus en richting.

De volgende stap is het verwezenlijken van dit gewenste, gedragen toekomstbeeld. Om hier duidelijk en gestructureerd richting aan te geven, hebben we dit uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met vier samenhangende **ontwikkelsporen** (zie het volgende hoofdstuk, H5).

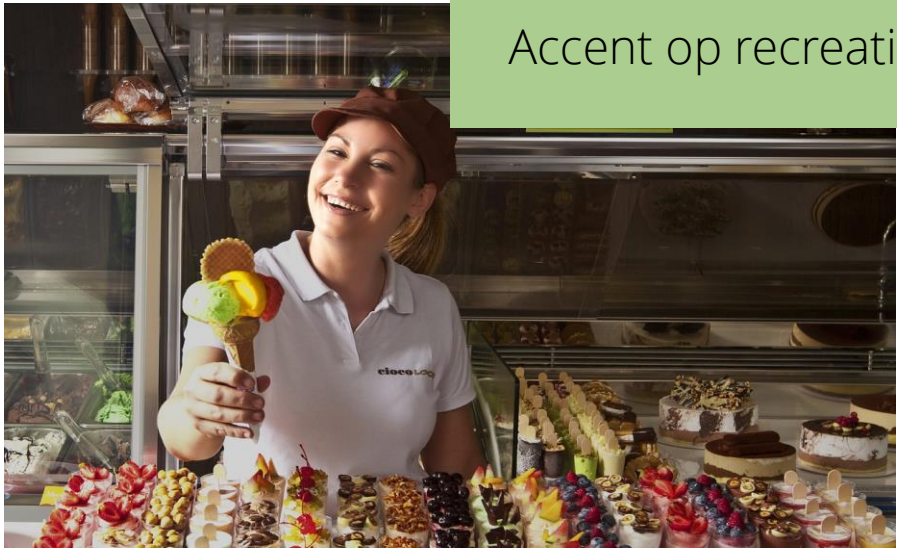
1. Bos, heide, vennen en beekdalen
2. Agrarisch & landelijk
3. Dorpscentra
4. Netwerk & informatie

Ontwikkelmogelijkheden R&T Waalre

De R&T ambitie van Waalre

Accent op recreatie van inwoners

Enkele kleinschalige, hoogwaardige dagrecreatieve én verblijfs-elementen toevoegen

Geen gekke dingen, niet te groot

Lekker buiten zijn en ontdekken met wandelen, fietsen, streekproducten, pluktuin, etc.

4.3 Het toekomstbeeld

Recreatie en toerisme in Waalre in 2028

In 2028 is Waalre een **groene woongemeente** waar het van jong tot oud, voor iedereen fijn wonen is. De omgeving en de natuur zijn toegankelijk en nodigen uit tot bewegen, ontspannen en ontdekken. Voor alle inwoners zijn er **voldoende en verschillende recreatieve voorzieningen**.

Eindhoven is dichtbij en dit geeft een mooie **wisselwerking van werken en recreatie** tussen Waalre en Eindhoven. Binnen de invloedssfeer van groot-Eindhoven heeft en houdt **Waalre haar eigen karakter**. En haar eigen lokale voorzieningen, zodat je niet altijd voor alles naar Eindhoven hoeft.

Waalre is de schakel tussen het hele stedelijke van Eindhoven en het heel groene en natuurlijke van de Grootte Heide en de Kempen. **Toerisme in Waalre** richt zich met **kleinschalig, toegankelijk en uitnodigend aanbod van goede kwaliteit** vooral op de inwoners en bezoekers uit de directe omgeving. Deze bezoekers komen met een recreatief motief dat goed past bij Waalre en het karakter van Waalre in stand houdt.

De gemeente **faciliteert en inspireert** ondernemers en initiatiefnemers wanneer zij recreatief-toeristische plannen hebben die goed bij het toekomstbeeld passen. De gemeente zet zich in om **flexibel, resultaat- en praktijkgericht samen te werken** met deze ondernemers en initiatiefnemers.

05

Uitvoeringsprogramma

5.1 Inleiding

Met het toekomstbeeld helder voor ogen, kunnen we gericht aan de slag met de uitwerking ervan. Dit doen we met behulp van dit uitvoeringsprogramma, opgebouwd uit **4 ontwikkelsporen**. Deze vullen elkaar mooi aan en geven ons focus:

1. Bos, heide, vennen en beekdalen
2. Agrarisch & landelijk
3. Dorpscentra Waalre en Aalst
4. Netwerk & informatie

Elk ontwikkelspoor is als volgt uitgewerkt:

- Een moodboard ter inspiratie.
- Op de volgende pagina allereerst een inleidende tekst die het beoogde resultaat schetst.
- Vervolgens een aantal acties die hierop aansluiten. Daarbij geven we ook aan:

Quick-wins: acties die, ook op korte termijn, makkelijk te verwezenlijken zijn en een groot effect hebben.

Acties met een **hoge prioriteit**.

1. Bos, heide, vennen & beekdalen

Ontwikkelspoor 1: Bos, heide, vennen en beekdalen

Aantrekkelijke en toegankelijke natuur, vooral voor eigen inwoners. Dit bereiken we door het zoneren van rustgebieden en recreatiestromen. Van heel kwetsbaar met extra bescherming tot zones die extra druk elders moeten opvangen (bijv. natuurpoort). Het ontwikkelperspectief Aalst zet o.m. in op het verder bouwen aan een robuust natuurnetwerk en veilige ontsluitingen. In aanvulling en verlengde daarvan de volgende acties:

1. **Intensieve zone: Het toevoegen van of het verder ontwikkelen van bestaande uitspanningen.** Met goede parkeerplaatsen (voor auto én fiets), e-bike oplaadpunten, horeca etc. om de druk beter te spreiden over de aangewezen, passende locaties. Ook een MTB, trailrun- of outdoor fitnessparcours zijn passende activiteiten bij dit soort, goed bereikbare locaties. Bij dit soort concentratiegebieden passen we de aanrijksnelheden aan i.v.m. veiligheid en plaatsen we informatie over parkeermogelijkheden en 'huisregels' (bijv. m.b.t. honden, gebruik van paden, broedseizoen en afval). *Het Brabants Genot en café Volmolen (Riethoven) zijn voorbeelden van mogelijke locaties.*

Een mooi voorbeeld is Natuurpoort de Rooversche Leij bij Goirle, zie: <https://natuurpoorten.nl/natuurpoort/de-rooversche-leij/>

2. **Matig extensieve zone: het plaatsen van enkele cabins in minder kwetsbare gebieden.** Op bijzondere plekken hier en daar een losse cabin, gebouwd van natuurlijke materialen (hout en veel glas), ingericht met lokale producten van bijvoorbeeld Brabantia. Aantrekkelijk voor de doelgroep (toeristen) die alleen of samen even tot rust wil komen in een natuurlijke omgeving of juist in een rustige omgeving wil werken. Deze doelgroep vindt een kleine ecologische voetafdruk en lokaal voedsel erg belangrijk. Het heeft een kleine impact op de omgeving en een positieve impact op de bestedingen die lokaal worden gedaan. Uiteraard moet er voldoende aandacht zijn voor beheer, toezicht en onderhoud.
3. **Matig extensieve zone: recreatieve ontsluiting van de beekdalen.** De beekdalen van de Tongelreep en de Dommel geven we een betere wandelontsluiting. Ook is hier ruimte om te kanoën en vergelijkbare activiteiten, zoals nu al het geval is. Motor- of fluisterboten o.i.d. passen niet in dit gebied.

Ontwikkelspoor 1: Bos, heide, vennen en beekdalen (vervolg)

4. **Zeer extensieve zone: Sommige kwetsbare gebieden vragen om extra bescherming.** Op deze aangewezen plekken geven we de natuur een extra impuls. Dit kan door op andere locaties de bezoeker extra ruimte en voorzieningen te geven (zie actie 1).
5. **(Nieuwe) landgoederen.** De landgoederen zijn onderdeel van een robuust buitengebied. Het vraagt van de gemeente actief beleid en sturing voor publiek gebruik en tegen versnippering. Dit vraagt om maatwerk en heldere afspraken. We zetten landgoederen in als een verbindende schakel met de andere gebieden. Op basis van deze uitgangspunten stelt de gemeente concrete beleidskaders op.

2. Agrarisch & landelijk

Ontwikkelspoor 2: Agrarisch & landelijk

Landelijk gebied dat bruist van beleving. Er zijn volop kleinschalige ontdekkingen, over het boerenleven, knuffelen met dieren, je eigen cider maken of aardbeien plukken. Het ontwikkelperspectief Aalst zet o.m. in op ruimte voor duurzame landbouw en kleinschalige recreatie. In aanvulling op en in het verlengde daarvan de volgende acties:

1. Verkennen van mogelijkheden voor uitbreiding, doorontwikkeling en/of kwaliteitsimpuls bij bestaande aanbieders. Met o.a. de Klimbim, de vlindertuin en de Activiteiten Boerderij hebben we al van alles te bieden. Samen met de bestaande aanbieders kijken we naar hun toekomstambities en mogelijkheden.
2. Kleinschalige (neven)activiteiten in het buitengebied. Voor eigen inwoners, recreanten, schoolklassen. De gemeente stelt zich uitnodigend en flexibel op en is resultaat- en praktijkgericht in procedures.

Een aantal voorbeelden van passende ontwikkelingen:

In het verlengde van agrarisch:

- Hele keten in beeld, van productie tot en met consumptie, bijv. zelf cider, boter of ijs maken;
- Landwinkel;
- Moestuin van de school i.s.m. boeren;
- Pluktuin en kookworkshops.

Rondom spelen (kinderen):

- Kijken bij de boer (zie bijv. <https://www.klasseboeren.nl/>);
- een mooi voorbeeld van Speelnatuur is de Spelerij-Uitvinderij (zie: <https://www.spelerij.nl/>),
- Een mooi voorbeeld van een natuurspeeltuin is OERRR op het eiland Tiengemeten, zie: <https://www.natuurmonumenten.nl/kinderen/speelplekken/speelnatuur-tiengemeten>

Ontwikkelspoor 2: Agrarisch & landelijk (vervolg)

Een aantal voorbeelden van passende ontwikkelingen (vervolg):

Groepsactiviteiten voor bedrijven, groepen vrienden en families:

- Teambuildingsactiviteiten (bijv. sport en spel, rondom eten en drinken);
- (Nature) escape rooms.

Uitgelicht: 'Boer als Buur'

Met hun melkveebedrijf doen Peter en Remy van den Broek uit Waalre mee aan de Dutch Dairy Challenge. Daarbij krijgen zij extra begeleiding om van voorzichtige ideeën voor de toekomst concrete plannen te maken. *"Er wordt veel gewandeld en gefietst en (...) Waalre-dorp ligt op een steenworp. De consument is dus in de buurt, maar we kunnen ze nu niets laten kopen van wat we produceren op de boerderij."* 'Boer als Buur', is dan ook de werktitel van het programma. *Bron: ED.nl, Frank v.d. Heuvel (22-04-2021).*

3. Dorpscentra

Ontwikkelspoor 3: Dorpscentra

De centrumgebieden van Waalre en Aalst worden in de toekomst aantrekkelijker en gezelliger. In de andere kernen (de buurtschappen) staat behoud van het authentieke voorop. Aantrekkelijke zitjes en pleinen zorgen voor ontmoeting. De gemeente voert proactieve uitnodigings-planologie, inclusief kansen door blending (uitgelicht op de volgende pagina).

1. **Centrumontwikkeling Waalre:** het toevoegen van meer beleving in het centrum, bijvoorbeeld met behulp van:

- Kansen om verblijf te verlengen (naar een dag(deel)) door **verhalen en het verbinden** van natuur/buitengebied, industrieel erfgoed en historie (zie ook link naar 4: routes). Betrek hierbij een breder gebied, bijv. incl. Willibrorduskerk, horeca en historische straatjes. Hierbinnen is er qua cultuurhistorie van alles te zien en te doen (o.a. ook de bonbonfabriek).

- Qua toevoeging/ontwikkeling van retail en horeca aanbod is **gespecialiseerd aanbod van voedsel en dranken** het meest kansrijk. Bijvoorbeeld aanbod dat inspeelt op wandelaars/fietsers of met een bepaald kwaliteitsniveau, een aanvullende beleving of speciaalzaken.
- **Toekomst van het Waalres museum:** gemeente gaat in gesprek met het museum over haar toekomst en ambities. Er liggen wellicht kansen op het gebied van een andere naam, andere invulling, samenwerking met scholen en/of andere regionale musea. In het najaar wordt er kunst en cultuurbeleid opgesteld waarin naar verwachting ook uitspraken worden gedaan over de toekomst van het Waalres Museum.

Ontwikkelspoor 3: Dorpscentra (vervolg)

2. **Centrumontwikkeling Aalst:** vergroening van het centrum, voorzieningen op peil houden. Aalst is meer voor passanten, een wat korter verblijf. Maar met goede horeca, een gezellig terrassenplein en ook een functioneel centrum.
  - Ook in Aalst is een koppeling met het industrieel erfgoed van de gemeente mogelijk. Hier ligt de ontstaansgeschiedenis van wat nu ons industrieel erfgoed is. Ook staan er nog villa's van industriëlen.
3. **Stimuleren van en ruimte geven aan passende evenementen,** gericht op inwoners van de gemeente (en directe omgeving). Vanwege de sociale component, gezelligheid en ontmoeting is er behoefte aan (kleinschalige) evenementen die goed bij de dorpen passen. Een dorpsquiz of dorpsdiner bijvoorbeeld. Andere voorbeelden zijn concours d'elegance, fanfare, culinair festijn of harmonie (in de kiosk in Waalre).

Uitgelicht: blending

Recreatie en toerisme is steeds meer een belevingseconomie. Daarbij zien we dat de lijnen tussen branches vervagen. Verschillende concepten (horeca, detailhandel, leisure, cultuur, diensten) worden met elkaar gecombineerd om de (belevings)waarde te vergroten. Denk bijvoorbeeld aan fietscafés waar je je fiets kan laten repareren, uitrusting kopen en koffie drinken, een restaurant waar je ook de meubels en schilderijen uit de inrichting kunt kopen, slijterij met proeverijen, museum met café en winkel, etc. Soms passen deze vernieuwende concepten niet goed binnen bestaande bestemmingen en bijbehorende regelgeving (RO). Als je als gemeente voor gewenste aanbodontwikkelingen bepaalde locaties aanwijst en mogelijkheden/randvoorwaarden vastlegt, voer je proactieve uitnodigingsplanologie. Dit vergroot de kans van slagen én versnelt de procedures ten opzichte van reactief beleid (dan kijk je wanneer er een goed initiatief wordt ingediend, naar wat er mogelijk gemaakt kan worden binnen bestaand beleid).

4. Netwerk & informatie

Ontwikkelspoor 4: Netwerk & informatie

Met routes en informatie zijn de mooiste plekjes en alle (kleinschalige) recreatieve voorzieningen met elkaar verbonden. Bijvoorbeeld o.b.v. thema, locatie of afstand. Dit bereiken we met behulp van routes, inhoud en organisatie en door samen te werken met partners zoals Stichting Waalre's Erfgoed, VisitBrabant of facebookgroepen als 'Oud Aalst-Waalre'.

Routes

1. **Bepaal enkele recreatieve concentratiepunten** (zie ook puntje 1 bij ontwikkelspoor bos, heide, vennen en beekdalen). Op deze plekken starten en eindigen routes, is informatie over landschap, historie, kunst, cultuur, recreatief aanbod, etc. Eventueel met landmark (bv. Natuurpoort) en horeca.
2. **Leid routes langs recreatief aanbod en voorzieningen.** Zo verbinden we natuur met agrarisch én landelijk én de dorpscentra. Bijvoorbeeld langs het Achtereinds Laag, waar straks na herinrichting een uitkijkpunt komt, zie: <https://www.brabantslandschap.nl/actueel/werk-in-uitvoering/natuurherstel-greveschutven/>

3. **Inventarisatie knelpunten paden en parkeren.** Waar is onderhoud nodig? Welke moeten breder? Waar is parkeren lastig? Neem het Fietsbeleidsplan als uitgangspunt, incl. bepalen meekoppelkansen. Aandacht voor verschillende gebruikers, bijv. MTB of trailrunnen (zie ook puntje 1 bij ontwikkelspoor bos, heide en vennen).

Organisatie

1. **Slim samenwerken met lokale en regionale partners.** Bijv. VisitBrabant (en routebureau), EHV247 (verzorgt bv. ook gastheerschap in gemeenten rondom Eindhoven) en Uit in Eindhoven Regio BV (regio portal via SGE, in ontwikkeling).
2. **Online zichtbaarheid R&T Waalre.** We bouwen geen eigen toeristische website, maar zijn wel online zichtbaar en vindbaar: we sluiten aan op regio portal van Uit in Eindhoven Regio BV (via SGE) en we maken een toeristische pagina op de gemeentewebsite.

Ontwikkelspoor 4: Netwerk & informatie (vervolg)

Inhoud

1. **Op tijdreis. Thematische route** langs spannende mijlpalen in de geschiedenis. Zo kunnen we losse elementen verbinden tot één programma. Bijv.: Veldkeuken en Napoleontische tijd, historische dorpsgezichten Timmereind en Loon, productiebos voor het stutten van de mijnschachten, industrieel erfgoed, Oude Sint-Willibrordus-kerk en kerkhof, Loondermolen. Ook is een koppeling mogelijk met Eindhoven en Eindhovens Museum (van prehistorie tot Dutch Design).

Kijk ter inspiratie bijvoorbeeld eens bij IZI TRAVEL, (hier zijn al vier gratis wandelingen in de gemeente beschikbaar, o.a.):

<https://izi.travel/nl/5f3b-op-het-randje-van-aalst-en-waalre-audio-hike/nl> of wat RoutAbel voor de Achterhoek heeft gemaakt, zie: <https://www.abelleisure.nl/portfolio/digitaal-wandelen-en-fietsen-achterhoek/>

2. **Informatie komt tot leven.** Bijvoorbeeld door stripverhalen op informatiepanelen of met behulp van technieken als Augmented Reality, in plaats van historische beschrijvingen.

Deze diepgang kan voor de liefhebber wel toegankelijk worden gemaakt met bijvoorbeeld QR-code. Bij natuur en landelijk gebied werken we samen met IVN en gebiedsbeheerders (koppeling met ontwikkelsporen 2 bos, heide en vennen en 3 agrarisch en landelijk).

5.6 Aan de slag

Het uitvoeringsprogramma met acties en inspiratie is nu helder. We hebben hoge prioriteiten en quick wins aangewezen. Genoeg om de komende jaren samen mee aan de slag te gaan.

Checklist, wat te doen bij:

- **Actie uitrollen:** soms is de gemeente aan zet (dan neemt de gemeente het initiatief) en soms de sector (dan stimuleert de gemeente om met een actie aan de slag te gaan). Spreek samen af wat de rollen en verantwoordelijken zijn onder de betrokken partijen. Stem dit goed af, samen met een planning en op welke manier er gecommuniceerd wordt. Let ook op mogelijkheden van lokale, regionale en internationale subsidies. Gemeente stelt zich faciliterend op.
- **Verkenning mogelijkheden:** sommige acties gaan over het verkennen van plannen en mogelijkheden van bestaande recreatieve aanbieders. Gemeente neemt initiatief om op bedrijfsbezoek te gaan en een open gesprek te voeren over de toekomst. Naar aanleiding van dit gesprek kan de verkenning omgezet worden in een concrete actie (zie bovenstaande).
- **Voorwaarden scheppend:** sommige acties gaan over het scheppen van de juiste voorwaarden en uitgangspunten in (ruimtelijk) beleid en vergunningen. De gemeente zorgt voor een goede inbedding

van deze visie in het gemeentelijk beleid.

- **Binnenkomende plannen en initiatieven:** de gemeente staat altijd open voor lokale initiatieven en nieuwe plannen. Er vindt goede afstemming plaats tussen de afdeling vergunningen en beleidsafdelingen op gebied van recreatie, economie, cultuur, groen etc. Bijvoorbeeld via een vast kwartaal overleg.
- Bij alle bovenstaande typen acties zijn de **checklist** (uit H2.2) en het **toekomstbeeld** (H4.3) leidend.

Financiering

Op welke manier en met welke snelheid de 4 ontwikkelsporen worden opgepakt de komende jaren, hangt uiteraard af van de middelen die beschikbaar worden gesteld. Om concreet aan de slag te gaan, kan het uitvoeringsprogramma worden opgeknipt naar jaarplannen. Niet alles heeft immers evenveel prioriteit en er is geen budget en mankracht om alles tegelijk uit te voeren. Door een jaarplan voor 2021 op te stellen, wordt concreet waar dit jaar aan gewerkt wordt inclusief bijbehorende budgetten. Dit geeft duidelijkheid, kan goed geëvalueerd en bijgestuurd worden en het geeft de recreatieve sector vertrouwen. Na 2021 houdt het uiteraard niet op, ook continuïteit is erg belangrijk. In 2021 wordt het jaarplan voor 2022 voorbereid, enzovoort.

Bijlagen

Bijlage 1 - Inwonersenquête

- Online vragenlijst onder bewoners over recreatieve voorzieningen Waalre
- Bijna 500 respondenten
- Onderzoek uitgevoerd door Research 2Evolve

LATEN ZIEN

- Bossen in omgeving
- 't Loon Markt Waalre
- Gat van Waalre
- Oude Willibrorduskerkje
- Hut van Mie Pils
- Meeuwen
- Achtereind
- Dommeldal
- Volmolen

MEEST ONDERNOMEN

- Wandelen (65%)
- Fietsen (41%)

INVESTEREN MOET IN:

- Natuurontwikkeling
- Betere wandel/fietspaden
- Meer kunst en cultuur, betere info/bebording voor recreatie, meer evenementen

MEEST TEVREDEN

- Klimbim
- Wandel en fietspaden
- Vlindertuin

MINST TEVREDEN

- Centrum Aalst / den Hof
- Informatievoorziening recreatief aanbod

MOET ANDERS/WENSEN:

- Meer horeca
- Meer/betere wandel- en fietsroutes en paden
- Den Hof opknappen
- Zwemgelegenheid
- Hondenlosloopgebied

- Bezoekers buiten regio Waalre aantrekken?

nee

neutraal

ja

- Nu voldoende recreatiemogelijkheden?

ja

neutraal

Bijlage 2: onderzoeksverantwoording ZKA monitor vrijetijdseconomie

Dataverzameling

De benodigde informatie is achterhaald door middel van interviews met ondernemers (onderzoek onder bedrijven). De belangrijkste eenheden zijn in elke categorie vergelijkbaar: bezoekersaantallen (dagtoerisme) en overnachtingen (verblijfstoerisme).

Bedrijfsenquête onder toeristisch-recreatieve ondernemers

Voor het inzichtelijk maken van de bezoekersaantallen, overnachtingen en bestedingen, etc., alsmede het aanvullen en verifiëren van het niveau en de capaciteit, zijn toeristisch-recreatieve ondernemers in de gemeente Waalre geënquêteerd. We zijn gestart met het maken van een indeling van het toeristisch aanbod naar bovenstaande categorieën. Vervolgens is per e-mail een link van de online vragenlijst verzonden naar de ondernemers. Om een zo hoog mogelijke respons te bereiken hebben we de bedrijven meerdere malen een reminder gestuurd en nagebeld.

In totaal is een respons van 71% gerealiseerd binnen de onderzoekspopulatie. Deze respons kan als hoog worden aangemerkt en geeft een betrouwbaar en representatief beeld van overnachtingen en bezoekersaantallen.

Categorieën	Toelichting
Verblijfstoerisme	
B&B	Bed & Breakfast accommodaties
Hotels	Hotels, standaard (0-2 sterren) en midden- en luxeklasse (3-5 sterren)
Vakantiewoningen	Vakantiewoningen, appartementen, bungalows
(Mini)campings	Kleinschalig kamperen op minicampings, kamperen bij de boer, toeristische standplaatsen, voor- en naseizoenplaatsen, trekkershutten en verhuurcaravans, jaarplaatsen en seizoenplaatsen
Groepsaccommodaties	Groepsaccommodaties, jeugdherbergen, etc.
Jachthavens	Overnachtingen van passanten en bezette vaste ligplaatsen in jachthavens
Dagrecreatie	
Attracties en bezienswaardigheden	Attracties, dierentuinen, pretparken, kastelen en wijngaarden
Musea en bezoekerscentra	Bezoek aan musea en bezoekerscentra
Evenementen	Zowel evenementen met een laag als een (relatief) hoog bestedingsniveau, vanaf 5.000 bezoekers en/of bovenlokaal karakter
Outdoor en sportieve leisure	Bowlingbanen, kano- en watersportverhuur, manege
Golfbanen	Bezoek door leden, greenfees en pitch & putt
Theaters	Bezoek aan theatervoorstellingen

Bijlage 3: verdieping resultaten monitor vrijetijdseconomie

Aantal dagrecreatieve bezoeken (2019)

CATEGORIE	2019	AANDEEL T.O.V. TOTAAL (%)
ATTRACTIES	47.900	48%
OVERIG DAGRECREATIE	9.700	10%
EVENEMENTEN	42.300	42%
TOTAAL	99.800	100%

Wie is wie?

Attracties: o.a. Activiteitenboerderij, speeltuin, Vlindertuin, Bonbon fabriek

Overig dagrecreatie: museum en sportieve leisure

Toekomstverwachting 2021 verblijfs- en dagrecreatie aanbieders³

NEGATIEF	NEUTRAAL	POSITIEF	ZEER POSITIEF	WEET NIET
8%	25%	25%	17%	25%

³ O.b.v. 12 respondenten

Herkomst gasten (2019)

CATEGORIE	REGIO ZUIDOOST BRABANT	OVERIG NL	DUITS-LAND	BELGIË	OVERIG BUITENL.
VERBLIJF ⁴	39%	28%	4%	20%	9%
DAGRECREATIE	91%	8%	0%	1%	0%

Toelichting:

- Opvallend is dat bij zowel de verblijfs- als dagrecreatie de meerderheid van de gasten uit de eigen regio komt. Daarbij is zowel voor de verblijfsrecreatie als dagrecreatie overig Nederland de één na grootste bezoekersgroep.
- Verder valt op dat verblijfsgasten uit Duitsland, België, en overig buitenland, die samen 1/3de van het totaal aantal verblijfsgasten vormen, (bijna) geen dagrecreatie bezoeken.
- Dagrecreatieve activiteiten in gemeente Waalre trekken nauwelijks verblijfsgasten uit eigen regio of daarbuiten.

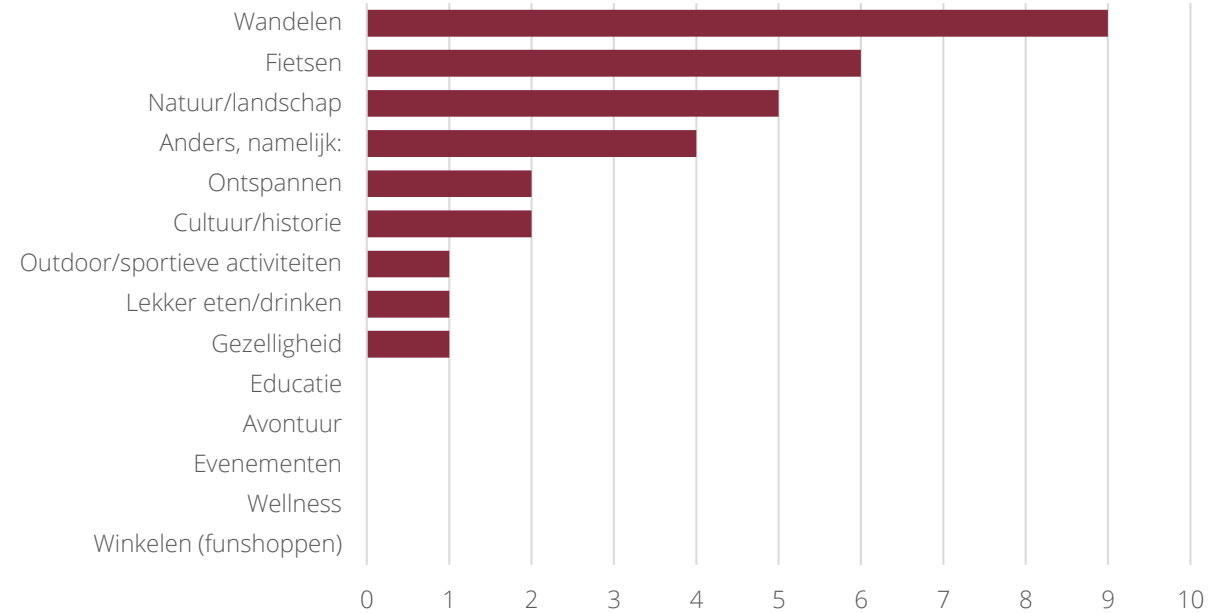
⁴ Het Bastion hotel maakt geen onderdeel uit van deze cijfers.

“Waarvoor komen bezoekers volgens u naar de gemeente Waalre?”

De meest gekozen bezoekredenen, volgens de ondervraagden, is om te wandelen. Dit is veruit de meest gekozen bezoekredenen, op de tweede plaats staat als bezoekredenen fietsen.

Aanvullingen op de bezoekredenen zijn dat mensen Waalre bezoeken door de goede ligging van Waalre ten opzichte van Eindhoven, met name de nabije ligging van de hightech campus en ASML. Een andere bezoekredenen dat gegeven wordt is dat mensen Waalre zien als een goede doorreismogelijkheid.

Opvallend is dat wandelen en fietsen de twee meest gekozen bezoekersredenen zijn, echter wordt ook aangegeven dat het fietspad “slecht en smal is”.

Natuur en landschap

Het meest trots zijn de ondervraagden op de natuur en het landschap in gemeente Waalre. Dit is volgens de ondervraagden dan ook een van de top drie redenen dat bezoekers naar Waalre komen.

Overig

49

Verder zijn mensen trots op de vriendelijkheid, het dorpse karakter en hun collega ondernemers.

Wandel- en fietspaden

Een ander recreatief onderdeel waar de ondervraagden trots op zijn, zijn de wandel- en fietspaden. Net zoals de natuur en het landschap worden ook de wandel- en fietspaden benoemd als één van de belangrijkste bezoekenredenen.

“Denkt u dat uw gasten tijdens hun verblijf bepaalde zaken missen in het toeristisch-recreatief aanbod in de gemeente Waalre?”

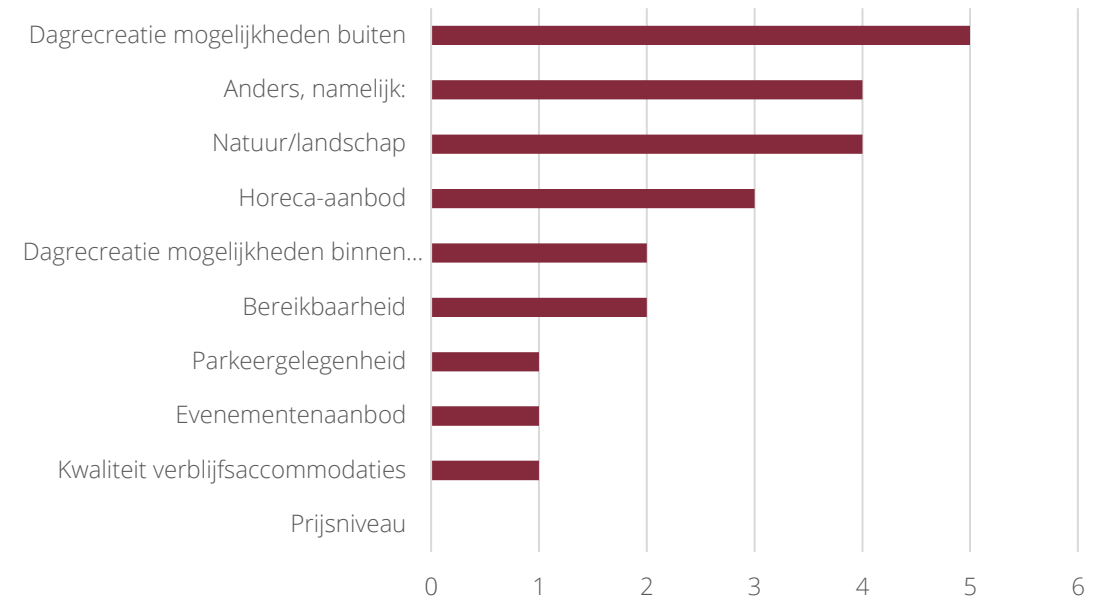
- 69% van de ondervraagden geeft aan dat zij niet denken dat hun gasten bepaalde zaken missen in het toeristisch-recreatief aanbod in de gemeente Waalre.
- De overige 31% denkt dat hun gasten wel bepaalde zaken missen tijdens hun verblijf.
  - Redenen die hiervoor worden gegeven zijn het beperkt toeristisch aanbod en beperkte overnachtingsmogelijkheden.
  - Ook wordt aangegeven dat ze gezellige marktdagen, een wellness en zitbankjes missen.

“Welke zaken zijn volgens u voor verbetering vatbaar op toeristisch-recreatief gebied in de gemeente Waalre?”

Respondenten geven het vaakst aan dat dagrecreatie buiten voor verbetering vatbaar is, bijvoorbeeld door het plaatsen van bankjes. Alhoewel de respondenten het meest trots zijn op de natuur/het landschap en aangeven dat dit een van de top drie bezoek redenen is vinden respondenten dat de natuur/het landschap wel voor

verbetering vatbaar is.

In de grafiek is te zien dat vier respondenten ‘anders, namelijk’ hebben ingevuld, echter drie van deze respondenten geven aan dat er verder geen zaken zijn die voor verbetering vatbaar zijn. Een respondent geeft aan dat de fietspaden verbeterd kunnen worden. Bij de vraag “Waarvoor komen bezoekers volgens u naar de gemeente Waalre?” geeft een respondent ook aan dat de fietspaden te smal zijn.

Bijlage 4: Achtergrond Leefstijlvinder

De zeven doelgroepen zijn tot stand gekomen op basis van uitgebreid onderzoek van SAMR Marktvinders, in opdracht van acht provincies. Allereerst zijn gesprekken gevoerd met recreanten, om te horen wat zij doen in hun vakantie en vrije tijd, en hoe zij daarin verschillen. De deelnemers aan deze gesprekken leken op elkaar in de zin, dat zij allen dezelfde BSR™-leefstijl* hadden.

Na deze groepsgesprekken is de vragenlijst ontwikkeld. De vragenlijst is opgebouwd uit een aantal onderdelen: vragen over algemene vrijetijdsbeleving, dagrecreatie, verblijfsrecreatie, inspiratie en boeken, mediagedrag, BSR™ module* en achtergrondvragen, zoals leeftijd, inkomen en gezinssituatie. Ook zijn hierin de statements vanuit de groepsdiscussies opgenomen. De vragenlijst is uitgezet onder het panel SAMSAM van SAMR en een extern consumentenpanel in de periode van 8 februari tot en met 26 februari 2018. Uiteindelijk hebben 2367 respondenten de volledige vragenlijst ingevuld. Deze respondenten zijn een representatieve afspiegeling van Nederland.

Uit de analyse is gebleken dat de statements die meegenomen zijn in de vragenlijst een hoge voorspellende waarde hebben voor de manier waarop iemand recreëert.

Dit gaf voldoende informatie om door middel van analyses op zoek te gaan naar een aantal leefstijlen, die onderscheidend zijn qua gedrag, waarden en behoeften met betrekking tot vakantie en vrije tijd. Uit de analyses zijn zeven leefstijlen naar voren gekomen: Avontuur-, Plezier-, Harmonie-, Verbindings-, Rust-, Inzicht en Stijlzoekers.

*BSR™ is het wetenschappelijke model van SAMR en staat voor Brand Strategy Research. Dit model ontrafelt de drijfveren van mensen en wat je moet doen om mensen in beweging te krijgen. Met welke boodschap, welke tone of voice en via welk kanaal. In de basis kent Nederland vier leefstijlen met ieder hun eigen manier van in het leven staan: creatief, harmonieus, controlerend en veilig. Om erachter te komen tot welke leefstijl iemand behoort, hebben wij een BSR vragenlijst module ontwikkeld. Deze bestaat uit een aantal vragen, welke zijn meegenomen in de vragenlijst voor dit onderzoek naar de doelgroepen binnen het domein Vakantie en Vrije Tijd.

Plezierzoekers

Spontane, gezellige, impulsieve en eigenwijze mensen. Waarden die ze belangrijk vinden zijn uitdaging, uniek zijn en succes in het leven. Ze hebben het liefst veel mensen om zich heen, en trekken er dan ook graag op uit met familie, vrienden en kennissen. Plezier hebben in het leven staat op nummer één - een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd!

Harmoniezoekers

Hartelijke, gezellige mensen, met veel interesse in anderen. In het leven hechten ze veel belang aan geborgenheid, gastvrijheid en vriendschap. Ze nemen de tijd voor het gezin, trekken er graag op uit met (of naar) familie, vrienden en kennissen. Het hoeft voor hen allemaal niet zo vreemd - doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg.

Verbindingszoekers

Behulpzame, evenwichtige mensen die, bovenal, geïnteresseerd zijn in anderen. Gastvrijheid, sociale verbondenheid en 'doe maar gewoon' belangrijke waarden. Ze vinden het dan ook belangrijk om een goede relatie te onderhouden met burens en familie, met harmonie en gezelligheid. Er voor elkaar zijn, dat is toch hartstikke normaal?

Rustzoekers

Kalme, behulpzame, zachtaardige, gewone mensen. Ze houden van rust en regelmaat, en voelen zich het meest op hun gemak in hun eigen, vertrouwde omgeving. Ze vinden het fijn als ze lekker hun eigen gang kunnen gaan, en vinden het dan ook niet erg om alleen te zijn. Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg.

Inzichtzoekers

Bedachtzame, serieuze, evenwichtige, zakelijke mensen. Ze vinden het niet erg om alleen te zijn, want dan kunnen ze mooi hun eigen gang gaan. Belangrijke waarden zijn rationaliteit, daadkracht, privacy/rust. Maar ook vrijheid om te doen wat ze willen is erg belangrijk en ze houden van informatie - 'meten is weten'!

Stijlzoekers

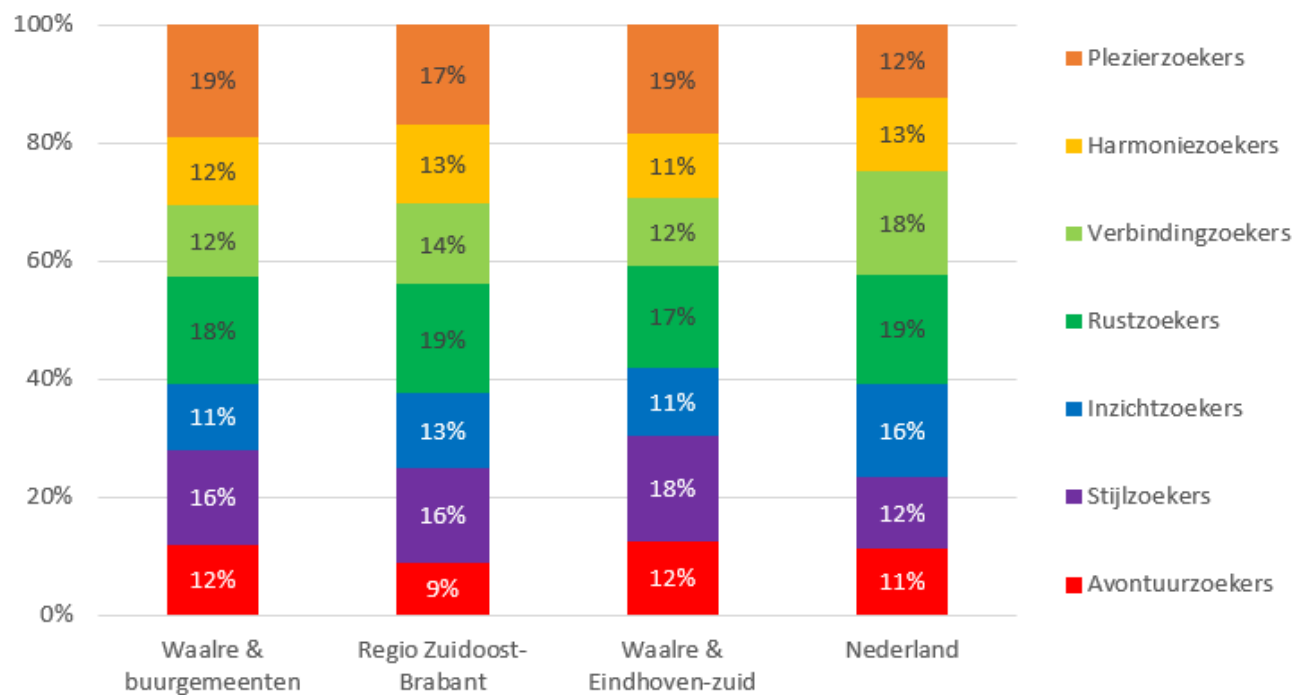
Zelfverzekerde, doelgericht, ondernemende mensen met een sterk karakter. Zijn graag onder gelijkgestemden, die waarden als ambitie, uitdaging en daadkracht met hen delen. Zowel in hun werk, als in hun vrije tijd worden ze graag geprikkeld, en zoeken ze de uitdaging op. Verveling is niet aan hen besteed. Liever besteden ze hun tijd aan sporten en feesten. Gáán!

Avontuurzoekers

Creatief, avontuurlijk, eigenwijs en geïnteresseerd in anderen. Intelligent en ondernemend en ze vinden het lekker om hun eigen gang te gaan. Als ze met anderen optrekken, dan zijn dat het liefst creatieve en vernieuwende denkers, of mensen die weten wat ze willen. Ze hechten veel waarde aan vrijheid, uniek zijn en genieten van het leven.

Bijlage: leefstijlverdeling Waalre en regio

ZKA LEISURE CONSULTANTS

Brugstraat 1A

5211 VS 's Hertogenbosch

088 - 210 02 50

info@zka.nl

www.zka.nl

Gré Beekers

Anna Wester

Martine Mollema

